

ШЫН

1958
ИЮЛЬ
22
ВТОРНИК
№ 144 (4114)

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТИГ ПАРТИЯЗЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЬ БОЛГАШ
КЫЗЫЛ ХООРАЯ КОМИТЕТЕРИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ
ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЯ СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

Өртөз 20 коп.

БӨГҮНГҮ СОЛУНДА:

шанский. — Улусту Польша 14 чыл болган (2 арын).
С. Тамба. — Каз-Удеде кукурузаны бол үштөр басып турар (3 арын).
С. Дадар-оол. — Бюрократыг чоруктар-биле демиседей күштедирер (3 арын).
С. Паук. — Төрөөн чурттуга ак-сеткилдиг бараан болуп турар (3 арын).
Арагаалар чорук-биле демиседей күштедирер (3 арын).

Ю. Кизюлгов. — Бөргөнни болгаш бо-
данын (3 арын).
Чесептөөншканиерни дүштөр болгаш
улуустар аразында калы амылдамга
дөш делегей көргөлдө (4 арын).
«Америк империалисттер, колдариылар
арайылар!» (4 арын).
Францияны Коммунисттиг партияны
национал конференциясы (4 арын).
Абдыл чок чорук Чөвүлелинде (4
арын).

Чоокку болгаш Ортаакы чөөн чүкте болушкуннарга холбаштыр Совет чазактың Медеглели

Американың Баттышкан Штаттарының Ливанда боо-чөпсөктүг агрессияның дугайында июльдуң 15-те бүгү делегей килең-биле дыңнап каан. 6-гы америк шериг-далай флотунуң корабдары Беирут портке кирип-болган далайың чадат шерини Ливанын демисеээрине дүжүргөн.

Ол-ла хун АБШ-тың президентиниң мурауздан Ак бажым меделел чарлаан, мында болза Ливанын иштики херектеринге ол эң каржы холгаарлаашкынын кандыг-бир яны-биле шымактырарының орадажымшыкыны кызып турар. Даштыкыдан кылжанынга таварышкан «Ливанын демисеээр талазы-биле бүдүн турар болгаш хамаарышпас чорутуң дугайында АКШ-тың салгы салышыкыны көргүзөр» база ол чуртта турар турар америк хамаатыларны камгалаар деп чыдап тыртып алгаш, Американың Баттышкан Штаттары боттарының шериглери Ливанче чоруткан деп ол меделелде бадтыктап турар.

Мынд бадтыктадың бүрүн барымдаа чогу мырыңай-ла тодогаргай, чүте дөрге Ливанын демисеээр талазы-биле бүдүн турарыңа болгаш хамаарышпас чорутуңа кыл-ла кылжамайн турар. Ливанда байдалың дугайында КНО-нун чингине секретары Хаммар-шедидиң меделелинде болгаш Каттышкан Надиялар Организациязының хайгааракчылар болушун иштеткенде боюн ол чорук шуут тодогаргай-биле бадтыктамын турар. Америк хамаатыларны камгалаар дугайыңда «салгы салышыкыны» эп көөр болза, мындыг сорулга-биле еске күрүселеринг демисеээрине боттарының чөпсөктүг үштөрүн чорудары делегей эргезиниң кандыг нормалары чөпсөктүг турары деп айтыра чогуур. Делегей эргезинде мындыг нормалар чок. Мыңаарга боттарының хамаатыларны камгалаар деп чыдап болза, бүгү-ле колонизаторларын бичи чурттарга дээрбичи өзү-биле халдарын шымактырарыңа кезең салгаты чаңчыккан аргазы болур дээр бүгүде бидиңтир.

Ливаның даштыкы херектер министри Ллойдтун меделели база херечилеп турар.

Араб чурттарының иштики херектеринге боо-чөпсөктүг холгаарлаашкыны кызырынга чыдак тургузар сорулга-биле Ливанын президентини Шамунуң меделел кылырын күткөн, ол болза АКШ-тың, Англианың болгаш Францияның чазактарыдан Ливанче шериглер кириренин дилзөн. Мыңаарга-даа чүткө иштики чыдагааннар-биле болдуңган болушкуннар Ливанда болуп турар болгаш чоңга удуу өзү-чуртуну канчал-даа тургаш хевээр артырары орадажым турар Багдад керезиниң чурттарының болгаш АБШ-тың холгаарлаашкыны хамааты дайымында болгаш ол районда бүгү-ле байдалың чидгенириңге чидерген дээрэн эки бидиңтир.

Беирутта америк шериглери дүжүргөн чорук чүткө Ливанга хамаарыштыр эвес, харын база хосталга мынашымдыг бүгү-ле араб чурттарга хамаарыштыр боо-чөпсөктүг интервенция болуп турар дээрин меделесе чогуур. Ол дугайың мынагы Ак бажымдың үстүңде айтыккан меделелинде шууду-биле чугаалап турар, мында Ливанче шериг чорутканын Иракта болушкуннар-биле шуут холбаштырып турары таварылга чүте эвес. Норданияның хааны Хусейн боду-нуң мынашымдыгың илдең-не сүмези-биле прах улустуң дүжүрүп кааны хаан Фейсалдың орунуңа ак турбайн турар Ирак-Иордан Федерацияның баштыгы кылдыр бодун чарлааның факт база ол-ла дугайың херечилеп турар, мыңаарга оңу мыңаар кылырыңа оң хевир-даа, шынар-даа талазы-биле үндөлдөй чок турган. Ол бажымдың чоңгай уткамын мырыңай-ла илден. Оң-биле кады бүгү улуска детинтирер Ирак Республиканы чазак Ирак-Иордан Федерациядан Ирактың үнениң дугайың албан өзүгаар меделези фактымы тооп көөр хөөн чок болуп тургузар чүдү бар.

Империалисттер боттарының чажыртыңан кезегезип ол окташкан, тайбыңга мынашымдыг араб улустарга удуу ажык агрессияга киришкен дээрин АКШ-тың Ливанда чөпсөктүг интервенциясы бүгү-ле илзе-биле көргүзүп турар. Ол районун чурттарының иштики херектеринге удуу күрүселеринг холгаарлаашкыны дугайында Совет чазактың 1957 жылдың февраль 11-дети санынан АКШ-тың чазак чүте күзөп албайн барганы оңу холбаштыр онза тодогаргай болу берип турар. Оңу боттандыры чер бамбурузунга ол районунга тайбыңың камгалаары болгаш дүңкүрүлүт чорукту чажыртырарың хандырган турар хүлээлелерин бодунга аларыңда АКШ-тың чазак ой-талаан. Ол районга бодунуң агрессив чүдгелеринг кылырыңа хостуг болуп аларың ол күзөп турган.

СССРЭ-ниң Агаар Флотунун Хүнунге алдар болдурган ужалар-чүүл байырлары

СССРЭ-ниң Агаар Флотунун Хүнун бистик Төрөөн чуртувустуң ажык чоннары байырлады болгаш өөрүшкүлүг меделзөн. Бо чымын бо байырал кайгамчыктын хун-биле эрес-маалырыг совет ужудукчуларың, планиристеринг, парашютистеринг, ужалар-чүүл улетирүүнүң ажымакчыларының байыралы тургусканының 25 чыл ой-биле холбашкан.

Июль 20-де Москвада Тушино аэродромуңа ужалар-чүүлүң улуз байырлары болган. Совет спортчулардан аңгыда, араб Болгарияны, Венгрияны, Польшаны, Румынаның болгаш Чехословакияның спортчулары киришкен.

СССРЭ-ниң В. П. Чкалов аттыг Топ аэродромунгун индиринге эштер Б. Е. Ворошилов, А. И. Микоян, М. А. Сулов, Н. С. Хрушев, П. Н. Поспелов, А. Н. Косыгин, Д. С. Полянский көстүп келерге чыгааннар димиттиг адыш чазакшымын-биле уткаан. Совет Эвилелиниң Маршаллары болгаш ужалар-чүүлүң маршаллары база анаа турган.

Бистик Төрөөн чуртувустуң түрүнө туугун, Карл Маркстың болгаш Владимир Ильич Ленинниң портреттерин, «СЭКП-ге алдар!» «Совет улуска алдар!», «Делегейге тайбың!» деп кыйгырыларны көргүчүлөр адыш чаксан турда дээрле көдүрүп үндүргөн.

Бирги кезең—планириг. Мотор чок аппараттар аэродромунгун кырыңга 40 минута дүргүздө чоруп келген. Совет планиристер Лев Бондарук «Дасточка» дээр планирге, Виктор Махов болгаш Василий Охонько «Приморце» дээр ийи планирлерге, спортчу алдарлыг мастери, Совет Эвилелиниң Маалыры Анохин, 1933 жылда Ужалар-чүүлүң хүнунге алдар болдурган баштайгы агаар парадмың киржикчи спорттуң мастери Марина Пылзева болган оон-даа ескелер тергиниң ужулдушкунуң бедиң уран аргазын көргүс-

көннөр. Польшаның, Венгрияның болгаш Чехословакияның планиристери база агаар ареназынга өргүзүлгөр кылганнар.

Ины-бурр конструкторының вертолеттарыңа тус-тус кижилеринг ужулдушкунуң мындыг ияны-бурр хевириниң ужалар-чүүл байырлардарының чаңгызыңа-даа көргүчүлөр көрүп көрбөөн. Ленинни шаңналдыг азурады М. А. Мидиң тургусканын делегейге эң-не улуг «МП-6» дээр чалгыннарыг турбовинтамыг вертолет аэродромунгун кыры-биле көргөн. Социалист Бүшажымдыг Маалыры А. С. Яковлевиң чоңгайың кылган «ужалар вагонну» («ЯК-24») болгаш Н. И. Камовтуң чүбө автомобильдинде агаар-ше шуут-ла көдүрүп үнгөн, оң соонда ол-ла чүбө машинамын кырынга кезең тавында хонуп алган «Б-10» дээр вертолетуң чымылган чоң магалан көргөн.

Чайтыг шөлге 7-вертолеттер чоокшулап келген. Бедиң 50 метр болган. Машиналар чыгап, агаарга астынып келген болгаш рон кабинаныңдан чыдап уруулар дүжүп келген. Баш минуталар өртөн соонда ол уруулар партияның болгаш чазактын удууучуларыңа чечектер тутсурга димиттиг адыш чазакшымын чаңгылаан үнгөн.

Байырал ургүлүшкөнүңан турган. Чер кырында кончут даш-шымшон болгаш сыгыт бүгүңиң икчөңгейин хаара туткан. Кам селуңда болганда агаарга кандыг-бир турпу көрбөөн конструкция көстүп келген. Ол—чалгыннары-даа, винтилери-даа, рули-даа чок «ужалар стол-дур». Оң хоолой хевиринг ракетаның шимчедикчиин дөрт бутчуштартарыг тусвай стөндө эңгезен.

Совет, румын болгаш чехословак ужудукчулар спорт самолеттарының

га акробат ужудушкунун көргүс-кен.

Агаар байырларыңа хамааты ужалар-чүүлүң эң чаа самолеттары киришкен. Социалист Бүшажымдыг ийи даңкыр Маалыры А. Н. Ту-полетовуң чоңгайың кылган «ТУ-114» деп кайгамчык улуг пассажир самоледи. Ол машинада—дөрт турбовинтамыг шимчедикчилер бар. Ол дээрге харуга 220 кедр кишини сөөртүп болгаш Москвадан Владивосток азы Пекин кедр ырак черге доктаашкын чокка 9 шаң иштиңде эртин болур.

Байырлардыг парашют кезегинге база солун чүүлдер көй болган. Ужалар-чүүлүң халымың, уран-мергежилниң көргүскөн парашютистерин чыгааннар көрүп четкипейн турганнар. Бистик Төрөөн чуртувустуң, а ол ишкан Болгарияның, Венгрияның болгаш Чехословакияның парашютистериниң эрес-маалырың чорутуу, уран-мергежилни чон магалан көргөн. Түңгө-линде агаарың 36 кораблериңден кам-шам чүс парашютистер шурап баткан. Агаар дээрге ак-көк, ногаан, кызыл, ак, шокар күпөдөр-биле шокарарың келген.

Тушино аэродромуңа СССРЭ-ниң Агаар-Флотунун Хүнунге алдар болдурган бийик-таз болза, Коммунисттиг партияның болгаш Совет чазактың соксаал чок салгы салышыкынының ачымында бистик чуртувусту чүтүлүг ужалар-чүүлүң тургусканын, ужудукчуларың, планиристеринг, парашютистеринг, ажыкчыларың, инженерлеринг, конструкторларың кайгамчыктыг кадырлар өзүң үгенин бүтүрөдир көргүскөн.

Социалист Ада-чурттуң патриоттары, совет авиаторлар партияның болгаш улустуң бүтүрлөп азыралыг, төлөттиг шымызырлар.

Чурукта: «ТУ-104» ужудушкун мурнуңа. СЭТА-ның фотохроникасы.

Араб Чөөн чүкте америк агрессияны доп-дораан соксадыр

Ливан болгаш Ирактан холуңар чайладыңар
Чуртта удурланышкынның митингилери болгаш хуралдары

Чолаачыларның үнү

Араб Чөөн чүктүң улустарыңа удуу АКШ-тың империалистериниң чүдөк-бузар өңүк-чөгүзүңиң дугайында меделесе улустуң улуз килеңшошкынниң болдурун. Бистик чуртувустуң ажык чоннары Ливанда америк өңүк-чөгүзүңи бир үн-биле буртуу шаап, ол чурттуң иштики херезинге холгаарлаашкыны доп-дораан соксадырың негени турар. Заводтарда болгаш фабрикаларда, колхозтарда болгаш совхозтарда хей кижилер митингилер бо хүннере эртин турар. Америк империалистеринг халлашкынындан араб чурттары камгалаары совет улус негени турарлар.

Июльдуң 17-де Москва хоорайның 238 ажык бдүрүлгө, алоан, организация, өрөм-шинчилег институттарыңа болгаш еске-даа организацияларга америк агрессияны бургуу шапка хуралдар болгаш митингилер өрткөлдөн, анаа нитизи-биле 300 муң ажык кизи олургушкан. Ажык чоннарың мурнуңдан ол хуралдарга болгаш митингилерге муң ажык ажыкчылар болгаш албан-хаакчылар, инженерлер, техниктер, өрөм болгаш культура ажымакчылары санап бергенер.

Ливанда АКШ-тың эжелекчи үлгедилерин бургуу шапшышаан, Ливандан АКШ-тың шериглери үндүрени олар негезенер. Митингилер «Ливан болгаш Ирактан холуңар чайладыңар» деп лозунгуларың ада-биле эркенер.

Эстонияның бүгү ажык чоннары — машина тулугчулары, постазыкчылар, сланец бассейниниң даңгылары, артезиендер, колхозчулар, балыкчылар Ортаакы болгаш Чоокку Чөөн чүкте болушкуннарга холбашкын кылган меделелинде совет чазактың турушун ийи-биле деткип турарлар. Хей кижилеринг митингилерге санап берген кижилер «Империалисттер, араб Чөөн чүктөн ырачар» деп негезенер.

Америк эжелекчилер Ливандан боттарының шериглери доп-дораан үндүрүп, араб чурттарының иштики херезинге холгаарлап кириш чорутуу соксадыр ужуруларга — деп, «Ильмарина» заводтуң слесары Эльмар Ноормаа чугаалаан.

Кезең ажыл-агый транспортуңуң автобазаның чолаачылары болгаш инженер-техниктиг, ажымакчылары кезең 5 шапта автобазаның клубуңа чыгып келгенер.

Америк империалистеринг Ливанче халлашкыныга удуураңган митингилер партия организацианың секретары эш Белов ажыткан. Ливаның иштики херезинге Американы Каттышкан Штаттарының холгаарлап кирип турарының дугайында доңку илтекеди СЭК Кызмат хооромунуң секретары эш Киселев кылган.

Делегейниң тайбыңга мынашымдыг бүгү улустары-биле кады бистик Төрөөн чуртувустуң ажык чоннары америк империалистеринг ханың үлгедилерингине удуу боттарының килеңшошкынни меделеп турарлар. Тайбыңга мынашымдыг совет улус Ливандан америк шериглери доп-дораан үндүрени негени турар деп илтекели чугаалаан.

«Узбексельмаш» заводтуң ажыкчылары, инженер-техниктиг ажымакчылары болгаш албан-хаакчылары эжелекчилер солчуп турар үде митингине чыгыпканнар. Митингиге инженер-конструктор И. М. Денисенко — Бистик чурктеривис тайбыңга мынашымдыг араб улустарың талазында. Колонизаторлардыг илчирбениң дидим-биле шиттиририг үзе дырттып турар мидиыдыг ливан улустуң демиселдин улуг кичөөңгейиң караалаан көрүп, Ирак республиканың төртүңүни ийи-биле байырлап турар бис. Араб Чөөн чүктөн ханың колдариыларды үлдүрүп, Араб чөрдөн америк шериглер үңчү чорун! Араб улустар боттарының салым-чолун боттары шиттиридилер! Дөс бистер чугаалап турар бис. Ливандан америк империализмге удуураңган ажык чоннары митингилери Базахстанга, Украинага, Грузияга болгаш еске-даа республикаларга болушаан. Чоокку Чөөн чүкте америк чөпсөктүг холгаарлаашкыны доп-дораан соксадырың болгаш делегейниң ол районундан америк шериглери үндүрени негени резолюциялары митингилер үлдөп алдылаан.

Июль 18. (СЭТА).

АБШ-тың Ливанда боо-чөпсөктүг интервенцияны эсууң чыдагааны болза, АКШ-тың болгаш барыны талакы еске-даа күрүселеринг нефть талазы-биле монополияларың Чоокку база Ортаакы Чөөн чүктүң чурттарыңа боттарың колонизатор тергилдешкенин хевээр артырар дөш орадажымшыкыны база ол ишкан Араб Чөөн чүкте оларың политикамың илгерей буурашкыны, Багдад керезиниң болгаш Дэлес—Зейнхуария сугагаан доктринамың буурап дүшкөн болур.

Иракта сөөлгү болушкуннар ол дугайың чигезиле херечилеп турар, ол болушкунуң Ак бажымды меделелинде АКШ-тың Чөпсөктүг интервенцияны дүргөткөн чыдагаан кылдыр көрүп турар. Мыңаарга Иракта болушкуннар болза, колонизатор хамаарышкындан хостайыр болгаш бодунуң хуу-салымын бодунуң холуңга туруп алып талазы-биле араб улустарының чаңгылыш чок күзөлиңиң чаа барымдааны болуп турар.

Чондан деткээн армияның демисежиң үнениңи түңдөлиң июльдуң 13-тен 14-че дүңдөлиң Иракка монархияның өзү-чуртун дүжүргөн, республиканы чарлаан болгаш Ирак Республиканы тургускан дээр бидиңтир болгай.

Генерал Абдель Берим Касем баштаан ол чазактын даштыкы политика талазы-биле баштайгы алган хемчеглери болза Бангунг конференцияның принциптерин долоу-биле деткип дугайында, бөдөдөдүң агрессив шериг керезинде Ирактың үнериниң дугайында меделел база Каттышкан Араб Республиканы хүлөп көргөн болган.

Ирак Республика «КНО-нун принциптерин өзүгаар хөдөйлөр», «араб политиканы чорудар болгаш Бангунг конференцияны шиттирлерин шымакшы-биле салгыр» база «ада-чурттуң эрге-ажыктарыңа тазалашкан хүлээлелерин болгаш керезилерин барымдаалаш эдөр» деп Ирак Республиканы чазак меделзөн. Даштыкы хамаатыларың айымы чок чоруту болгаш оларың эт-төрөңшине дөш болбас чорукту магаллаар дээрин база ол меделзөн.

Чурттуң национал хамаарышпас чорун камгалаар болгаш хосталга мынашымдыг еске-даа араб улустар-биле калы колонизаторлар аар-берге уружтарың ажып тынзыра дөш демиселди чорудар, национал экономикамың хөтөгүр болгаш чоңун амылдрал делелени бедиңер деп чазактың бодун турарының дугайың үстүңде айтыккан хемчеглер херечилеп турар.

Ирак Республиканы чазактын ирак болгаш еске-даа бүгү араб улустарың күзөлдериңге таарым турар ол программаны меделели республиканы тургускан чорукту буртуу-биле Ирактың улустуң иштики херези кылдыр санап турар араб күрүселерде-даа, тайбыңга мынашымдыг еске-даа бүгү чурттарда бир эп сөткөлдүң-биле деткип ужурашканы бидиңтир.

Чоокку Чөөн чүкте болушкуннарың мындыг хөдүңдөлиңге колонизатор күрүселерин илдең-не таарышпайн турар болгаш Ирак Республиканы тургусканы олар чажыртыр чок эжелекчилер — байдал-биле хүлээлелер. Вашингтонга, Лондонга болгаш Ангарга калчазалыг ажыл-чорудуга ол-ла дораан эгезе-араб.

Араб Чөөн чүктүң чурттарының иштики херектеринге колонизатор күрүселеринг кылбаа-биле холгаарлаашкыны планиристер болуп турарының дугайың, мындагы Ливанга боттарының шериглериң дүжүрүп талазы-биле АКШ-тың чазактың бодалдарының дугайың англи чазак мурнуңа-ла димиткан турган, АКШ-тың ол хөмчөөн англи чазак буртуу-биле деткип турар болгаш «ол районда англи чөпсөктүг күштер белең турар» дээр дугайында Анг-

АКШ-тың Ливанда чөпсөктүг интервенциясы тайбыңга шымакшы кылжанын тургузуп турар болгаш азымында берип айымадыг уружтарың болуп турар. Ол каржы империалисттер агрессияны болгаш араб чурттарың бүрүн эргезиң база национал хамаарышпас чорун эң каржымын-биле үрени турарыңа база КНО-нун принциптериниң ият чокка үрени турарың удуулар сатыш амыр көрүп олуруп шыдавастар.

Бот камгалаашкын сорулгалары-биле база АКШ-тың национал эрге-ажыктарыңа таарыштыр америк шериглери Ливаның демисеээрине кирип турар деп Ак бажымды чыдактары ол принциптериниң шуут дорамчылаашкы болур. АКШ Ливандан хей-хей муң километр иракта туруп турар болгаш АКШ-тың национал эрге-ажыктарыңа база айымы чок чорунга Ливаның болгаш еске-даа араб чурттарың удуу кылжаны болуп шыдава деп чүте камга бидиңтир өвөлз. Мыңаарга Ливаның бодун ап көөр болза, харын-даа чөпсөктүг америк интервенция ол бичиң араб чурттуң хамаарышпас чорунга кол кыжаны болуп турар.

КНО-нун Уставын каржымын-биле үрениңиң орууңа турупкан, АКШ-тың чазак болза Айымы чок чорукту Чөвүлели болгаш Каттышкан Надияларын бүгү Организацияны болуп берген фактымын мурнуңда тургузуп, бодунуң чаңгыс талазыг агрессив чиделишкенин ийишкының аргазы-биле КНО-нун таазыңдан чүдүлдүгүңү көөрүг чедиң аларың АКШ-тың чазак аң орадажым турар.

Еске-даа колонизатор күрүселеринг деткэени АКШ-тың ажык агрессияның түңдөлинде Чоокку болгаш Ортаакы Чөөн чүкте тургустуна берген байдал бүгү-ниңтиңиң тайбыңыңа шыңгым дүвүрөшкениң болгаш айымыдыг байдалы тургускан деп Совет чазак санап тур. Иның байдалдар турда Айымы чок чоруктуң Чөвүлели болгаш КНО-нун Кол Ассамблеяны болза агрессияны ойтур шаваары-биле база кандыг-даа чыдагаан чок халлашкыны таварышкан араб күрүселеринг национал хамаарышпас чорун камгалаары-биле өң-не соңгаарлаашкыны чок болгаш шиттиририг хемчеглери амыр ужурулдулар.

Араб чурттарының иштики херектеринге чөпсөктүг холгаарлаашкыны соксадырыңче болгаш бодунуң шериглери Ливандан доп-дораан үндүрениңе АКШ-тың чазак Совет чазак негеделин-биле кыйгырып тур.

Бодунуң кызматтарыңа чокк туруп турар районда шыңгымы кылжанын тургузуп турар ол болушкуннары Совет Эвилели сатыш амыр көрүп олуруп шыдава дээрин Совет чазак меделеп тур, мыңаанаш тайбыңың болгаш айымы чок чоруктуң эрге-ажыктары негени турар эргежок чүдүл хемчеглери амыр эргени бодунга Совет чазак артырып ап тур.

1958 жылдың июль 16.

1958 жылдың июль 16.

Иныңамың АКШ-тың империалистеринг агрессив даштыкы политикамың улам дерини байдал-биле уламычкан турардыр. Олар Ливан улустуң тайбың чуртуңче халлакчы аг-шерини кириген. Бүгү-недеринг мурундан америк империалисттер агрессив аг-шерини Ливандан доп-дораан үндүрени негени тур мен—деп, ол чугаалаан.

Америк империалисттер тайбың Ливанче агрессив өзү-биле халлашкандыр. Бистер бүгү совет кижилер ишкан, тайбыңың бүгү төрөөн болгаш өзүң ливан чөтүр бас болуң, америк дайынчылар Ливан чурттан ирак чорун—деп бирги күрүстүң дыңакчымы эш Бондаренко чугаалаан.

Совпартишканың бүгү коллективни Совет чазактын меделели бир үн-биле деткээн болгаш Ливандан америк шериги доп-дораан үндүрени негени шиттирипн хүлөп алган.

ШКОЛАЛАР СЕПТЕЛГЕЗИН ДҮРГЕДЕДИР

Көк-Чыраа көдээ Советте

Улут-Хем районун Көк-Чыраа көдээ Советинин чоктаа чаа болуп өрткөн 8-ки сессиясы Көк-Чыраа чаа болуп Эйлит-Хем база Адды-Шынаа өгө школарын чыгы септелгедеринин чоруу турары дуйайында о школарын директорларын илетведерин чугаалаштырган.

Көдээ Советтин депутаты эш М. Доспаев улутураан Ленин атыг көдөөттү бригадаларын 6 кизи составтыг зеносу Көк-Чыраа чаа болуп школарын септелгедерин багыт аман чоруткан сессияга депутаттар болган активизаторлар дегендер. О школарын багыттарына кышкылаар, даштын шука-туралар амыдар болдууна доозатган.

Өң-биле кады Эйлит-Хем өгө школарын директору эш Шилаева) септелгедерин дым хозуш болгон депутат болган активизатор шчыгы шугучадерлер. Дашт материалдарын чогулдуу багыттарын септелгедерин сөгүтүгө чедир херек кырында өгө-вейи турар. Дым хей олар мыйн о школарын чынында амыда чедир дүртүртүмөн.

«Эйлит-Хем» көдээ амыл-агы артелинин баштаар чери (даргазы эш Сагаев) о школарын септелгедерин кычөөрү салбын турган сессия бирүу шаан көргөн болган школарын кышка улур белеткел амыдарын чорударына

М. СЫГЫР-ООЛ,
Көк-Чыраа көдээ Советтин даргазы.

Кырганның магадалы

Бай-Тайга район чурттуг кырган не Оржак Чынызмаз аман аман даштыг. Оң оодары «Мурабча» кохозта амыдан турарлар. Хеймер огу Оңур-өд Каргы көдээ Советтин даргазы. Кырган не оодары-биле, кады чыраадыг чурттап чоруур.

Эрткен күзүн о Шуйдан Каргы-же ама берген, хеймер огу Оңур-өдүдү багыттыг кыштаан. Чалын, чылым дүжүгү келгенде, Хемчикте уругтарын барып көөрүн не бодай берген. Каргы биле Шуй аразы ил-дыг-ла ырак өсөс — 60 амыг километр болса-да, айт кохозта-биле тайга-сынарнын бедичине үнүп, каска-дөгүчүстерин баштышаан о аразына ийи хонукта чоруур.

— Шуйже мени ажырып көрөм олгум, анда уругтарымнын багыттарына барып көрейин — деп, авазы олгунга бир өртөн чугаалаан.

О-ла хүн Мугур-Аксы суурга сармадөт көзү хонуттарга, Оңур-өдү авазын оң чыныга чедир берген. Самодөт удаткан чок-ла Тааи суур-нун аэродромунга көзү хонуткан болган. Уругтарын болган оодарын кырган нези өртөн дүшкөн, автомашинага таарышкан, Шуйга база-ла саат чокка чедө хонуп келген.

Улут огу — колхозчу Көк-оодүдү багыттыг кирип келген, уругтарын амыр-медичина о айттыргалаан. Мөңгүн-Тайгадан Кара-чааскаан оң калчап чедип келген уругтары айттырга, кырган не кезек бодалгылаан, чугаалаан.

— Демин чаа-ла ышкыштыр... Шуйже мени ажырып көр деп, Оңур-өдүгө чугаалаан орган кизи Дыннан бижжөн **М. ЧҮЛДҮМ-ООЛ.**

Бо хүнгү Москва. Ленин кудумузда чаа чуртталга, тудуглары. Фото Н. Грановтуу.

СЭТА-нын фотохроникасы.

Областың сиген шөлдеринде

Сиген ажылында звенолар

Улут-Хем районун Ленин атыг колхозунун № 2 хову бригадаларын кезигүрүнө ийи звено болуп алган, сиген белеткелдинде ажылдап турарлар.

Бирги звенода 18 колхозчулар сизинни хол кадыры-биле кезип турар. Оларын кескен сизинни ийини звено кургаткан, бөлүп сараттап турар. Сөгүтү хүнерде 6 улут сарат сиген тургустунган. Бөлөр сиген чок апарган үдө бо звено сизини кезеринче шыпшып турар. Сигенчилерин аразында Чалбак, Бичиней, Достай-оол, Дир-тык-оол олар хүнде хол кадыры-биле 0,30 ганы кезер турган, 0,50—0,60 га чедип турарлар.

С. ДАДАР-ООЛ.

Амыл калбарып турар

Улут-Хем районун «Күш-ажылдыг хозуу» колхозунун Кожайда № 2 хову бригадаларын амыл-ишчилери иль 1-ден бөр 350 тонна кирер онгарга амырларын сизестап дооскан. Он инай 150 центнер амырларын сараттаган. Инай сиз-достаар сизини машинага чугу-руп турар Х. Уйнук-оол, Орус-оол, сизин кезилдединде Доштрак, Сүгежик болган оң-да өскөлөр кончүт ийелсейип ажылдап, амыл норманы 120—150 хуу күсөдүн турарлар.

Кожайнын сиген шөлдеринде демин күш-ажыл улам калбарып турар.

М. ШИРИН-ООЛ.

Чаа-Хөлде сиген шөлдеринде

Чаа-Хөл районун девискээринде сиген үнүжү бо чылым дык өки, хамык ужур чүдөл дие, оңу чогуур үеинде кезип, ажаан алыр-чугу. Амыт үдө районун кайы-даа колхозу, МТС-тин механизаторлары сиген кезилдедине массалык-биле кирген. Благына Ленин атыг көдээ амыл-агы артелинин баштаар чери сиген кезилдедине кичөөтөй-ни күштедирген.

О колхозтун сиген кезер, бөлөр 3 бригадалары Сарыг-Хөлчүкте, Сеседе, Улут-Арт-Аксында ажылдап турар. Оларын иштинде Советте М. Семис-оолдун болган К. Сурун-Наванин улутураан звенолары 7 сараттарын түдүсүс, сизин кезил-дединде инай дүрген темилги чорудуп турар. «Бурунтаар» колхозтун сизинчилери Даг-Аразында, Шапчы девискээринде, «Тилекеге» колхозтун сиген бригадалары Кара-Таандын Алааттарда сизини кезип, бөлүп турар.

Мал чени белеткээр чугула кампания Чаа-Хөлдүн колхозтарында массалык-биле өгөлөн-даа болса, сиген кезилдединде улут чедиртер бар. Чамдык колхозтарын баштаар чедир сиген кезилдедине колхозчуларын амыг чедир бурун өйлөлдөвөн, а мал чени белеткээринде

малчынар колдууна кирешпейн турар. Ленин атыг, «Бурунтаар» колхозтарын Ак-Хөлдө 10 амыл малчынары сиген кезилдедине киржи, сиген бригадаларына боттү дузаны чедирип болур аралын турган-ла, аалдарында анаа олгуп турар.

Сиген кезилдедине киржи турар колхозчуларын, механизаторларын ортузунга масса-политиктиг ажылды күштедиреринче улашкан хемчеглерин колхозтарда, МТС-те партия өгө организациалары албайн турар. Сиген шөлдеринге агитаторларын тусайлап бижылгалаан, агитхуудастарын, хана солундарын, күртүтү болган хүндөл сабырларын организаставаан, кайы-даа бригадаларда сиген кезилдедине организаставаан сизини амыл-ишчилерин кыйгырган плакаттар, дозунгулар кылдырмаан, шөлдерде колхозчуларын, механизаторларын ортузунга социалистик чарышты бөлүтү организаставаан болуп турар.

Мал чени белеткээр кампанияда ажылдап турар колхозчуларын, механизаторларын ортузунга масса-политиктиг ажылды күштедирери чугула.

Д. ИРГИТ.

Шөлдерде ногаан сараттар

Тес-Хем районун колхозтарында мал чени белеткээр амыл массалык калбарган. «Ак-Эрик» колхозтун шөлдеринде ийи тракторлар, адым машиналарын согсаал чок ажыл-дап турар. Кестинген шөлдерин сизини беринге 38 кизи бар. Бригада сөгүтү хүнерде 556 гектардан 239 тонна сизини ажаан алган, инай 28 сараттар тургуст-аыт машиналарын согсаал чок ажыл-

дап турар. Ревизионист илетгедер илангыя 1956—1957 чылдарда ийелсейип турган. Эрткен үдө-дүн чедирин болган алдалгалдарын шугучадер болуп алган, улусчу өгө-чатыргаче, амылчын антынын партиячыче, марксизм-ленинизмге шоглан, Польшага социализм тургустунмас деп бузуредер оралдажын турганар. Ревизионисттерден, ош ышкы догматиктиг илетгедерден партия хурөөлерин арытпаар талазы-биле хемчеглерин партия ап чоруткан. ЦКП ТБ-нын пленумунун иштинин «Бугаар 1957 чылдын түндүгүндө — 1958 чылдын өгөинде партиянын хурөө-лөдүнүн хынааларын чоруткан. Хынааларын түндүгүндө партиянын кезигүрүнөдө 213.925 кизи кыларылган. Ам үдө партия, 1.052.809 кезигүрүнөдө болган кандидаттарын бөлүп турар. Хынаалда ЦКП-нын дайынчы аралын болган сыйрып каттыкшыкынын бижылгалаарына дузаалаан.

Польша-биле ССРЭ-нин аразында ЦКП биле СЭКП-нын аразында харылдаалар, өске-да социалистик чурттар-биле база акы-думча партиялар-биле харылдаалар пролетар-жы интернационализмдин, акы-дуй-манын чоруткун, деп өргөн, байырадык, кайы-кайымыга дуза-алыштыгынын ленинчи принциптерин үндөилеттиген. «Ол принциптерин удурулга болдуруга, өртүкөн чылдын ноябрьда Москвага 12 партияларын чөвүдө хураалын сургалып Декларациясында илетгедерин тургустунга болдуруга бестин харылдааларын хөгжүдөр болган бижылгаар биле — деп, ЦКП ТБ-нин бирги секретары эш В. Голува медөгөсөн. ЦКП делегейин амылчын агылчын чыгыс өви ийелсейип камтаан, оң төздөдөр акы-думча партияларын Москвага болган чөвүдө хураалына кир-ишкен болган Декларацияга болган Тайбынчын МанIFESTацияге ат

салган. Югославиянын Коммунистер Эвилелинин программасында илетгедерин бо үеинг ревизионизмин ЦКП бурруу шапкаан.

Совет-Польша найырал ден өргөтө, бот-боттарынын иштики-херектерин холгаарлашпас чорукка, ийи күрү-нөөлерин ийини өргө-ажыктарын үндөилеттиген. Эрткен чылдарын дүргүзүндө бүтү талааларга — экономиктиг, културтуг, политиктиг, өртөм-техниктиг талааларга бүтү талаалыг кады ажылдажыла болган кайы-кайымында дузаалажыла дым калбаа-биле хөгжжөн. Совет Эвилелинин дузаалчыны-биле Польша хей улутуру бугуругедери тутунган. Польша болган совет улустарын найыралын чаа ийелөөшкөн болса, Польша-совет найыралын ийитилелин ССРЭ-де чоктаа чаа тургустунган болур.

Совет Эвилелинин Польша улустун ийи амылчын болган Совет Эвилели-биле найыралды бижыл-лаарын оң чүткүдүдүнү чыныкчыг көрүтүү болса, бо чылдын апрельде эш К. Е. Ворошилов баштаан чаал төздөөр Польшанын амылчын чонарын хулаа алышыкын болган.

Социалистик лагерин бүтү чурттары-биле кады Польша тайбында мыкшыдыг политиканы ийелсейип чорудуп турар. Европага адролук чексек чок зонаны тургустарын инициативаны Польша кылган, оңу ССРЭ болган улус демократиянык өсө-даа чурттары дөткөн. Эш Голувадын чугаалаан — социализмин болган тайбынчын өртү-биле чорудуу бугу-вустун амыл-чорудууларына марксизм-ленинизмди удурулга болдуруп турар биле. Ол орутган бисти кым-да ажаан-даа чалаалан шы-даман.

(Төүгү эртемнерин кандидаты П. Ольшанскийнин «Агитатор» деп журналга бижжөн чүүлүмөн).

Чаа өөредилге чылынга белен

Школа септелгедерин өрте болган шынарлыг чорудар сорууга-биле хереклеттерин материалдарын январь, февраль айларда-ла тыпшып белеткел алган биле. Ийчанган школарын 1958—59 өөредилге чылынга чедипкиниг белеткээр чедип алдыган.

Бо өөредилге чылынга школарын белеткелдерин дуйайында СЭКП обкомунун болган облүүс-комуну бадылаан социалистик чарыштын илетгедерин бистиң школарын коллективин улам сөрүк кил-риген. Ийчанган школарын амыл-чыннары, үстүбү класстарын өөри-ишчилерин школа септелгедеринде эки амылдан турарлар. Мурунуу чылдарда школа септелгедеринде болган олар мыйн белеткелинге хей түдүгү амыл-хөрөңгү чарыгдатынган турган. Эрткен чылдарда септелгеге 15—20 мун рубль чарыгдатынган, оларынга 500—1000 кубометр топкаа хереклеттин турган. Септелгеге хей түдүгү амыл-хөрөңгүн үндүрүп турган-даа болса, септелгедерин шынары куду турган.

Бо чылынг септелгеге болган олар мыйн белеткелинге чарыгдалды өвөөдөр дөш чидиг демисе-ди чоруткан биле. Оларынга санаат-ла бугаар 270 кубометр топкаа,

Д. САНГЫ-БАДЫРАА,

Токар эш Сидоров о амылыга 15 чыл ажып турар. Бо үе-ни дүргүзүндө ол бодунун токар херезинге улут мергежилди чедип алгышаан, кылган чүүлдерини шынарын улам-на экижидип турар. Ай санымда бугуруга планын 130 хуудан куудалатпайн келген.

Чурукта: токар херезинде мастери эш Сидоровтун амылдан турары.

СОЦИАЛИСТИГ ЧУРТТАРДА

УЛУСЧУ ПОЛЬША 14 ЧЫЛ БОЛГАН

Иль 22-де польша улус бодунун төрөн чуртуун национал талазы-биле едип тургустунганын оң чыл болганын байырамын дегендер турар. Ур хилин-чектенген польша улустун өң эки оодар, кыстарынын күзели оң дөрт чылдар мурунда боттанган, Чөр-би чеди миллион поляктар чүтө национал талазы-биле хамыраш-пас өргөн чедип алган өсөс, харын база бодунун чуртуун төө-түдүгүн өң-не баштай амылчын-варын болган тараачынарын өргө-чатыргалын тургустун алганар.

Совет Армия немец фашист шерилагерге улур хозосталгыг туз-чүшкүварын чорудуп, бодунун интернационалдыг улуг хүздөгөдө, күтөөшпанаа 1944 чылдын июль 22-де Польшаны девискээр-инче кирген. Совет Эвилелинин девискээринде тургустунган бирги-польша ариниң кесектеринин дайынчылары совет дайынчылар-биле кады дайынга улур түчүп турган. Улустун ариниң каттышкан хей санын партизан отрядтары өң-биле бир угда өжөк-чидерин оларын тымынга ма-дыралы-биле чыла шаан, совет болган польша шерилагерин тил-дегелгип бургууларарын чигетип турганар.

Иль 22-де күрүне өргө-чатыргаларын Түр күсөкчи өргөн — Польшаны национал хозосталганын комитети (ПНХК) организастатынган, ол комитет чурттуң өргөдөлү бодуну хураатка алган, ош ышкы Польша шерилагерин — каттышкан чексекти күштерин баштаан. О-ла-ла хүнде ПНХК Польшанын и-

арзындан тургустун тыртар, оң экономиканын сегинд төздөдө, бүтү амылчын чонарын дым улуг кү-женишини херектиг турган.

Ийчазыга польша улус о бүтү-нү кылган шыдаар күштү бодундан тыпкан-даа. Амылчын ангы боду-нун партияныкын болган чазанын баштаалары-биле, бүтү амылчын өң-нү — совет улустун акы-думча ду-заламчыны-биле төрөн чуртун ка-лат тургуулар дөш улуг күжениш-кининг ажылда өгөлөөс. Дайын-чык болган өжөккөдө улустарын уутууларындан ангыда, өң-биле ка-ды республиканын экономиктиг амдыралын чаа, социалистик үн-деинге чалартып херектиг турган.

1946 чылдын январда чазакты тусай дөкөри-биле улуг болган өртүмкө улустунун, банкыларын, транспорттун болган хызылаанын чексек хөрөңгүн күрүнеини боду-руганын хообулжудуп бижылгалаан. 1944 чылдын сентябрьда улустун чааа помещиктеринг бүтү черин күш-ажылчы тараачынарын хө-луна ийилдир чөр реформанын дуйайында хообулун үндүргөн. Амылчын ангынын болган өң партиянын боттандырган оң хемчег-лери амылчын ангы биле тараачы-нарын өвөөлөшүн улам бижылгалаан.

Малчугага хозостала болса, улус массаларын чогалдыкчы өвөөлөш-күн күштедирген. Польша улус ыска хуусадаа экономиктиг үр-өшкүнни амыл килешиш, ош социализм тургустунуунуң өргү-биле бүтүрдөдү чоруп турар. Улусчу өргө-чатыргалын чылдарында ийитилдирген улустунун ийи-тиг продукциянын дайын муруну-дан барык дөрт катип өс-

көн. Улетпүрүн чаа адырлары: автомобиль, трактор улестүрү, судно болган аар машина тудуш-куну, шарикоподшипник бугуругедер болган өске-даа адырлар тыпшып келген.

Польша 1957 чылда 21,1 миллиард килограмм-ишк азы 1946 чылдан үн чарык катип хей электри энергиянын амылдан үн-дүргөн, 94 миллион тонна хөмүр-дашты калып, 5,3 миллион тонна какаын экидирип, 7 мун чыгымы тракторларынын, 21 мун ажыг чык болган чык автомобильдерин кыл-ын үндүргөн. Ие-таазы улестүрү-нүн хөгжүдөдө улуг чедир шик-киннер чедип алдыган. Чонунгү кижиги бүртүгө 1938 чылда чүтгө 8,2 метр өсө кылган үндүрүп турган болса, 1957 чылда 21 метр өсөтү кылган үндүргөн чугаалаарга-ла чедир. Химия, ашы-чөм үлестү-рү, мыйтан чүтүдөр кылды улестү-рү болган улестүрүн өске-даа адырлар дүргөн хөгжүп турар. Бугуругө хөгжүдөдөдү техника чыл бүтүрде-ле өңүп турар. Чижэ, улестүр продукцияны мурунуку чыл-даннан өрткөн чымын 9,6 хуу көвүдөн.

Улетпүр хөгжүдөдөдө чедип-кинер — улустун Польшанын күр-гени социалистик оруткун дым арык күштүгүнүн чыныкчыг херек-чидели болуп турар.

Социалистик улестүрүн хөгжү-дөдө үндөилөш, көдээ амыл-агынын техниктиг чөсөгөлөнш-күн чыл келер түдүм-на өңүп тур-ар. 1956 чылда көдөжө 440 мил-лион лотто (Польша акша) үнөит тракторлары болган көдээ амыл-агынын машиналарын чоруткан, а 1957 чылда 1 миллиард 140 лотто түтүч чоруткан. Иды болган өртү-мк тараачын амыл-агыларга кү-рүн дузааламчы көргүтү, оларын көдээ амыл-агы машиналары, үр-өтү салып алмынга болган өске-

даа хереклеттерин хей түнүгү ча-алы берип турар.

Улустун өрте чатырганы болган Польшанын Каттышкан амылчын партияны хуу тараачын амыл-агыларын бугуругедер хуу-бүрү кичөөтөй салгышаан, көдө-өжө социалистик амыл-агынын ийи-бүтү формаларын хөгжүдөр-инде дузаалап турар. Ийчазы-даа Польшанын көдээ амыл-агыны ам-дыг түрмөк баранын, хуу бол-душаан. Бо чылдын июльнун өгө-лөдө Польшага чүтгө 1,800 көдээ амыл-агы кооперативтери бар турган. Оларын улестүр-биле польша тараачынар амыл-агынын коллективтиг чорударынын арык күштүгүнө улам-на бузуреп турар. Сөгүтү айларда 100 амыл коопе-ративтер тургустунган. Коопераци-янын бөдүн хемчеглери — каттыш-кан күш-биле херексетер, машина-лар тыптын аларына, көдээ амыл-агы продукттарын сайтары-на үндөилеттиген көдээ амыл-агы бөлүгүлери дүргөн хөгжүп ту-рар.

Улустун Польша өртемнин болган техниканын хөгжүдөдөдө улуг чедипкинерин чедип алган. Буржуа-помещик чатырганын үеиниң аар уркужу — бижик билбес чорук чорунун ортузунда улустатынган.

Улустун бүтү тилгедеринин сөрүк килерин болган органи-залчылы Польшанын Каттышкан амылчын партияны (ЦКП) болуп турар. Чуртта туруп турар Кат-тышкан тараачын партия болган социал-демократтыг партия социализм тургустунуунун илетгедерин ЦКП-биле кады ажылдап турар. Ийчазы-даа амылчын ан-гынын өң-не организастыг партияны — ЦКП социализм тургустуну-нун чыгыс массаларын мобилиста-рунга ийиттирер рөзүлү ойноп турар. Дайынчан өң партиянын дайынчы чоруну көшкөдөрүн, чаг-тыс өвиң басыраларын оралда-

жым турар. Ревизионист илетгедер илангыя 1956—1957 чылдарда ийелсейип турган. Эрткен үдө-дүн чедирин болган алдалгалдарын шугучадер болуп алган, улусчу өргө-чатыргаче, амылчын антынын партиячыче, марксизм-ленинизмге шоглан, Польшага социализм тургустунмас деп бузуредер оралдажын турганар. Ревизионисттерден, ош ышкы догматиктиг илетгедерден партия хурөө-лөрүн арытпаар талазы-биле хемчеглерин партия ап чоруткан. ЦКП ТБ-нын пленумунун иштинин «Бугаар 1957 чылдын түндүгүндө — 1958 чылдын өгөинде партиянын хурөө-лөдүнүн хынааларын чоруткан. Хынааларын түндүгүндө партиянын кезигүрүнөдө 213.925 кизи кыларылган. Ам үдө партия, 1.052.809 кезигүрүнөдө болган кандидаттарын бөлүп турар. Хынаалда ЦКП-нын дайынчы аралын болган сыйрып каттыкшыкынын бижылгалаарына дузаалаан.

Польша-биле ССРЭ-нин аразында ЦКП биле СЭКП-нын аразында харылдаалар, өске-да социалистик чурттар-биле база акы-думча партиялар-биле харылдаалар пролетар-жы интернационализмдин, акы-дуй-манын чоруткун, деп өргөн, байырадык, кайы-кайымыга дуза-алыштыгынын ленинчи принциптерин үндөилеттиген. «Ол принциптерин удурулга болдуруга, өртүкөн чылдын ноябрьда Москвага 12 партияларын чөвүдө хураалын сургалып Декларациясында илетгедерин тургустунга болдуруга бестин харылдааларын хөгжүдөр болган бижылгаар биле — деп, ЦКП ТБ-нин бирги секретары эш В. Голува медөгөсөн. ЦКП делегейин амылчын агылчын чыгыс өви ийелсейип камтаан, оң төздөдөр акы-думча партияларын Москвага болган чөвүдө хураалына кир-ишкен болган Декларацияга болган Тайбынчын МанIFESTацияге ат

салган. Югославиянын Коммунистер Эвилелинин программасында илетгедерин бо үеинг ревизионизмин ЦКП бурруу шапкаан.

Совет-Польша найырал ден өргөтө, бот-боттарынын иштики-херектерин холгаарлашпас чорукка, ийи күрү-нөөлерин ийини өргө-ажыктарын үндөилеттиген. Эрткен чылдарын дүргүзүндө бүтү талааларга — экономиктиг, културтуг, политиктиг, өртөм-техниктиг талааларга бүтү талаалыг кады ажылдажыла болган кайы-кайымында дузаалажыла дым калбаа-биле хөгжжөн. Совет Эвилелинин дузаалчыны-биле Польша хей улутуру бугуругедери тутунган. Польша болган совет улустарын найыралын чаа ийелөөшкөн болса, Польша-совет найыралын ийитилелин ССРЭ-де чоктаа чаа тургустунган болур.

Совет Эвилелинин Польша улустун ийи амылчын болган Совет Эвилели-биле найыралды бижыл-лаарын оң чүткүдүдүнү чыныкчыг көрүтүү болса, бо чылдын апрельде эш К. Е. Ворошилов баштаан чаал төздөөр Польшанын амылчын чонарын хулаа алышыкын болган.

Социалистик лагерин бүтү чурттары-биле кады Польша тайбында мыкшыдыг политиканы ийелсейип чорудуп турар. Европага адролук чексек чок зонаны тургустарын инициативаны Польша кылган, оңу ССРЭ болган улус демократиянык өсө-даа чурттары дөткөн. Эш Голувадын чугаалаан — социализмин болган тайбынчын өртү-биле чорудуу бугу-вустун амыл-чорудууларына марксизм-ленинизмди удурулга болдуруп турар биле. Ол орутган бисти кым-да ажаан-даа чалаалан шы-даман.

(Төүгү эртемнерин кандидаты П. Ольшанскийнин «Агитатор» деп журналга бижжөн чүүлүмөн).

ШЕРИГ КЕЗЭЭНДЕН ЧАГАА

Төрөөн чуртунга ак-сеткилдиг бараан болуп турар

Кызылда төп авто-септелге мастерказынын анык слесари эш П. Подрезов күш-ажылды бүүдүрүчүлүүн бейбери дээш социалтиг худээлелерин эрестиг боттадырып, хун-бүрдө нормадын 150 хуу күүсөдип турар.

Четпестерни шийтирлиг чайладыр

Каа-Хемде кукурузаны бок, үнүштер басып турар

Каа-Хем районуң кукуруза 1250 га кукуруза тарыар планыг башып, ону 1332 га кылдыр азын...

МТС-тиң инженерн эш Бодотов биле агроному эш Билинова оларның медделеп турары-биле алмга, районун кукурузада 10 тракторлар болган кукуруза шийтирээр болган...

Социалист Төрөөн чуртунга шийичи бараан болур дээш даңгыракты хүзөп ап турда, шериг кезээнин гвардейжи тугунун чанынга эфрейтор Коңгар Ангакпаның турар турганы ол хүн кажан-даа ооң сатымынга кирип кээр.

Коңгар Ангакпан күш-ажылга ынаншылдыг, биче сеткилдиг кижн. Кезеттиң солдаттары, сержантылары, офицерлери ону сагыла-чурумдуг, төлөптүг дайынчы деп үнелеп турарлар.

Совет Армияның 40 чылынга алдар болдурган социалист чарышка киришкен, бүгү хүзэлгелериң ол ак-сеткилдиг күүсеткен.

Арагалаар чорук-биле демиселди күштелдирер

Арагалаар чоруктуң совет ниитилеге болган кижилерниң кадымыг хоралымын база ооп-биле демиселди күштелдирерниң дугайында айтырын Барын-Хемчик районун «Большевик» колхозунун партия хуралына шийтүүн-биле чыгалаашып көргөн турган.

Сержант С. ПАУК.

Бюрократсыг чоруктар-биле демиселди күштелдирер

Совет кижилериниң материалдыг хандырылганын өнөждер, ажылдаар шийээни чидирген хамааттыларга пенсия дузалачыны тыпсыр талазы-биле партияның болган чактың ап чорудуп турар хемчелерин социал-хандырылга органдары хажыг чокка боттандыраар хүлээлгелиг.

Талер бөгүнге чедир мнээр шийчитимзон, а пенсионер ол дузалачы запаны үш айлар дургузунда албаан. Хоорайның социал-хандырылга килдизинден эш Чадамбаның үр чылар дургузунда ажылдааны дөш немелден пенсияның ниити түнүгте кийр санавайн, хоойлууга хажыдып турган чорук база илерөөн.

Киев, Украин ССР-нин улус ажыл-агыйның мур-агыйның чаа машиналарын көрүп турарын. Фото К. Долли-биле К. Шарамининиң. СЭТА-нын фотохрониказы.

Көргөним болгаш бодааным (Орук демделгелери)

Ужудукчулар-биле байырлашкан, хем кыдыр аныгы кижир диттыг ээмиче баштыгысы.

Ужудук-чуксуг чаагай чыды, Тарис аржааныңдан чыккы (Тарис далай денеленден 2000—2100 метр, Уш-Бедир—1127 метр бекте турары), агары эвеникчилерге болган даштамыкчыларга база-ла улуг ужу-дузалыг болур дээрин медицина артемнериниң кандидат А. О. Блюменфельдиниң бижээн «Тываның курорт байлыктары» деп номуна айтыктын. Ол автор курорт-турар чериниң чаражын магадан, Кавказ дагларының, Швейцарияның, Барын-Хемчик бойдузун бир черде харутта мөөнөн каазыг-дыр деп бижип турар.

— Сегип турар ишкажы. — Денин талазы-биле немеп, күш кирип турар. Хан башымынның күрүтүгдери база таарымчалыг апар чылар-дыр.

— Эрткен чыл-биле денчээрге, кандыгыл? — Чүс кижиниң иштинден ийи-үш-ле кижиниң байлазы арай чер-ле сегизин чүс болгай. Фиселери дыкка даккышаан. Ам база-ла ил-дыг.

— Бо чымы үш сезонда 180 кижн кайи элевир, илдың бе? — Ийги сезонда 70 кижн турар боор. Ийчан көдө 200 чөдө бөөр кире.

Радио чок. Бирги сезонун төнчүзүңе садип алган аппаратура анаа чыдыр турар 1000 метр хире чинде деминиң чедирип албаан. Кызылда чыдып турар. Радиопримникти ажылдадыр батареалар чок болгандан ону анаа-ла чалан каан турар.

Эш Вигуларовтуң шак илдың ажыл-агыйы эвес чоруудан эменикчилер бирги сезонда эвс ай-мактыг кемнериң кончут ховар чип турган. Он койну самолет-биле чедирип көргө, чедип чидирешкен ишкеш шоодучуг таварылганы болаш, кижн айзып тыпшайн баар.

Бо хамык ыш-үнүштүчү чү...

Ю. КИОНЕГЕШ.

